

VEILEDER

KARTLEGGING AV TILGJENGELIGHET OG UNIVERSELL UTFORMING AV FRILUFTSOMRÅDER

Kartverket

Versjon pr 30.05.2017

Innhold

1	Innledning	3
1.1	Bakgrunn for utvikling av veilederen	3
1.2	Del av prosjektet geografisk informasjonssystem for universell utforming	4
2	Kartleggingsområder	4
2.1	Utvalg av hvilke område som skal kartlegges	4
2.2	Ulike kategorier friluftsområder – langtur, nærtur, badeplass mv.....	6
3	Kartleggingsmetode.....	7
3.1	Hva skal kartlegges?	7
3.2	Mer om begreper og definisjoner	8
3.3	Utstyr	11
4	Kartlegging – de ulike elementene som kartlegges	12
4.1	Generelle verdier	12
4.2	Friluftsområder.....	13
4.3	Informasjon (ingen vurdering via kartlegging)	15
4.4	Parkeringsområder	16
4.5	HC-parkeringsplass	17
4.6	Turvei.....	18
4.7	Ramper	22
4.8	Toalett og omkleddingsrom	23
4.9	Gapahuk/hytte	26
4.10	Grill-/bål plass	28
4.11	Sittegruppe/hvilebenk	29
4.12	Fiskeplass.....	30
4.13	Baderampe	32
5	Kilder, lenker, litteraturliste	33
6	Vedlegg: Kontrast	35

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for utvikling av veilederen

Dette er en veileder for kartlegging av tilgjengelighet i friluftsområder, så som utfartsområder, nærturområder mv. Det legges særlig vekt på kartlegging av tilgjengelighet for bevegelseshemmede, men det legges også opp til kartlegging av tilgjengelighet for synshemmede.

Veilederen er utarbeidet av Statens Kartverk, og er en videreutvikling av en veileder etablert av Norges Handikapforbund Trøndelag og Friluftsrådernes Landsforbund (2007). "Veileder for kartlegging av tilgjengelighet i uteområder" ble utarbeidet som oppfølging av en utredning fra Direktoratet for naturforvaltning (2003). Grunnlaget for kravene til utformingen av de forskjellige objektene i friluftsområder er hovedsakelig basert på Norsk Standard NS 11005-2011. Videre kilder som ble brukt er nevnt i avsnitt 5 - Kilder, lenker, litteraturliste.

Veilederen er omarbeidet med tanke på geografisk registrering slik at en bedre kan visualisere kvalitetene ved ulike friluftsområder på kart. Målet med å etablere en nasjonal veileder og en nasjonal metode er å oppnå enhetlig registrering av områder over hele landet. Materialet vil kunne vise hvordan områder er tilrettelagt for ulike grupper funksjonshemmede, og gi mer detaljert informasjon om friluftsområder og turområder.

Kartmaterialet med tilhørende informasjon vil kunne nyttes i geografiske informasjonssystemer i arealplanverktøy i kommuner, utarbeiding av tiltaksplaner for universell utforming, ved statistikkproduksjon eller som informasjon til publikum. Resultater fra kartleggingen vil også kunne benyttes som kildemateriale ved kommunal KOSTRA-rapportering, der kommunene skal besvare spørsmål som "Hvor mange rekreasjons- og friluftslivsområder med kommunalt ansvar er tilrettelagt etter prinsippene om universell utforming slik at også bevegelses- og orientershemmede kan bruke området?"

Plan og bygningsloven er den sentrale loven for dette området. I denne ligger både lovhjemlene for byggesaksbehandling, reguleringsplansaker og kommuneplaner.

1.2 Del av prosjektet geografisk informasjonssystem for universell utforming

Kartlegging av friluftsområder og turveier er en del av prosjektet "Geografiske informasjonssystem for innhenting og presentasjon av data om universell utforming".

Prosjektet er definert som del av Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009 – 2013.

(www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/rapporter_planer/planer/2009/norge-universelt-utformet-2025-regjering.html?id=570031).

Arbeidet blir videreført på grunnlag av den nye handlingsplan for universell utforming 2015-2019 ([https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-handlingsplan-for-universell-utforming-2/id2473299/?q=handlingsplan universell](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-handlingsplan-for-universell-utforming-2/id2473299/?q=handlingsplan+universell))

Prosjektet støttes med midler av Kommunal- og Moderniseringsdepartementet (KMD), Miljøverndepartementet (MD) og Barne- og likestillingsdepartementet (BLD). Kartverket har fått midler til ulike tiltak for å etablere en geografisk infrastruktur for universell utforming. Dette inkluderer utvikling av standarder, tegneregler, metoder, utvikling av veiledere, pilotkartlegging og utvikling av en innsynsløsning.

Det etableres på bakgrunn av statlige initiativ, lover og forskrifter og gjennom prosjekttiltak ulike former for geografisk informasjon, med tilhørende registreringer og analyser. Dermed har flere former for informasjonssystemer oppstått. Data og flytløsninger er ikke bygget opp enhetlig og man sitter derfor nå med ikke-kompatible og liten mulighet for sammenligning på tvers av administrative enheter eller sektorer.

Målet er derfor å utvikle en enhetlig kartleggingsmetodikk for universell utforming og et nasjonalt geografisk informasjonssystem. Dette vil føre til bedre muligheter for sammenligning og –stilling av dataene og ikke minst til en mer enhetlig bruk av data i kommunal planlegging.

2 Kartleggingsområder

2.1 Utvalg av hvilke område som skal kartlegges

Ved kartlegging av tilgjengelighet til friluftsområder er det to kategorier områder som kan være aktuelle

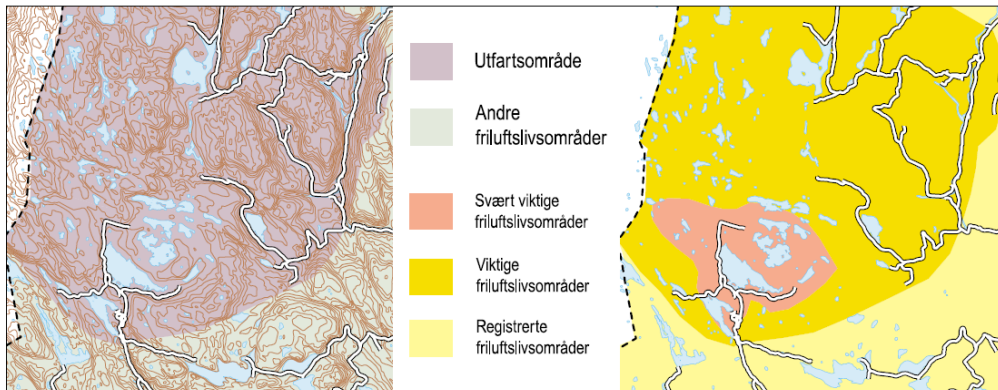
Sikrede friluftsområder: Med sikra friluftsområder menes de områdene der staten har bidratt økonomisk i ervervet eller i servituttavtalen som er inngått (evigvarende bruksavtale for et område). Ved å gå inn på naturbasen (via www.naturbase.no) kan man få frem fylkesvise oversikter over alle de sikrede områdene. Det må velges avansert søk, deretter det aktuelle fylket og friluftsliv.

Kommunale/ andre friluftsområder: Disse vil ofte ikke være sikret, men fungerer som friluftsområder.

Det er svært mange områder som kan klassifiseres som friluftsområder, ofte store deler av arealet til en kommune. Ved kartlegging av tilgjengelighet bør en derfor prioritere hvilke områder som kartlegges. Det anbefales å kartlegge:

- Mye brukte områder, spesielt sentrumsnære med god atkomstmulighet

- Steder med tilrettelagte fasiliteter med hensyn til universell utforming
- Områder klassifisert som viktige eller svært viktige (Miljødirektoratet, Håndbok M-98/2014)
- «Friluftsportaler» der en har muligheter til mange forskjellige typer av friluftsliv i et område

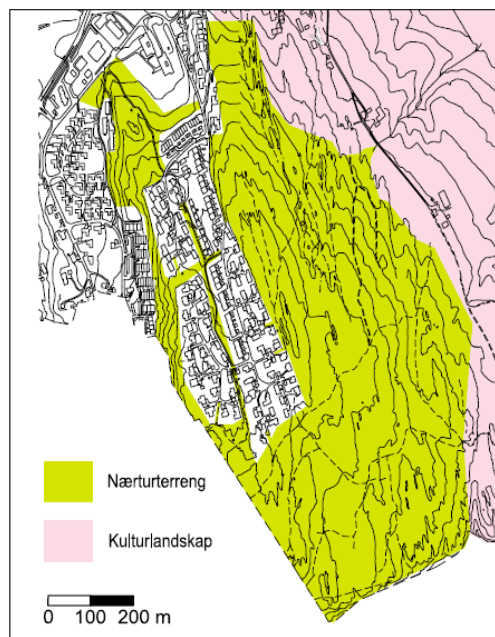

Figur: Figuren viser avgrensning og verdsetting av et utfartsområde. Til venstre selve utbredelsen av hele utfartsområdet, til høyre en verdsetting i tre kategorier slik DN's håndbok legger opp til. Dette er i stor grad en skjønnsmessig vurdering. I forbindelse med kartlegging av tilgjengelighet er det særlig de svært viktige friluftsområdene som bør kartlegges.

2.2 Ulike kategorier friluftsområder – langtur, nærtur, badeplass mv

Det finnes mange ulike typer friluftsområder. Det legges ikke bare opp til at det gjennomføres kartlegging i de klassiske utfartsområdene, men i en serie typer der kategoriene streng tatt overlapper hverandre eller områder med flere funksjoner:

- Utfartsområder
- Nærturområder
- Marka
- Strandsoner, badestrand mv
- Fiskeplasser
- Kulturlandskap
- Grønnstrukturer
- Leke- og rekreasjonsområder

Figur: fra DN veileder (2004)

Nærturområder og kulturlandskap nær tettsteder vil ofte fungere som friluftsområder. Det er sterkt ønskelig at det kartlegges tilretteleggingstiltak i slike områder nært boligområder, eldresentre mv, fordi nærhet kan gi stor bruk av områdene.

Også lekeområder og andre rekreasjonsområder inne i byer eller tettsteder er svært viktige for mosjon, frisk luft, opplevelse og sosialt liv. Ofte har slike lekeområder større grad av tilrettelegging. Når det gjelder leke- og rekreasjonsområder innen et tettsted, er ikke veilederen fullt ut dekkende. En kan gjerne kartlegge ved hjelp av metoden, men ikke alle typer opplysninger om lekeområder lar seg registrere med Kartverkets metodesett.

Figur: fra DN veileder (2004)

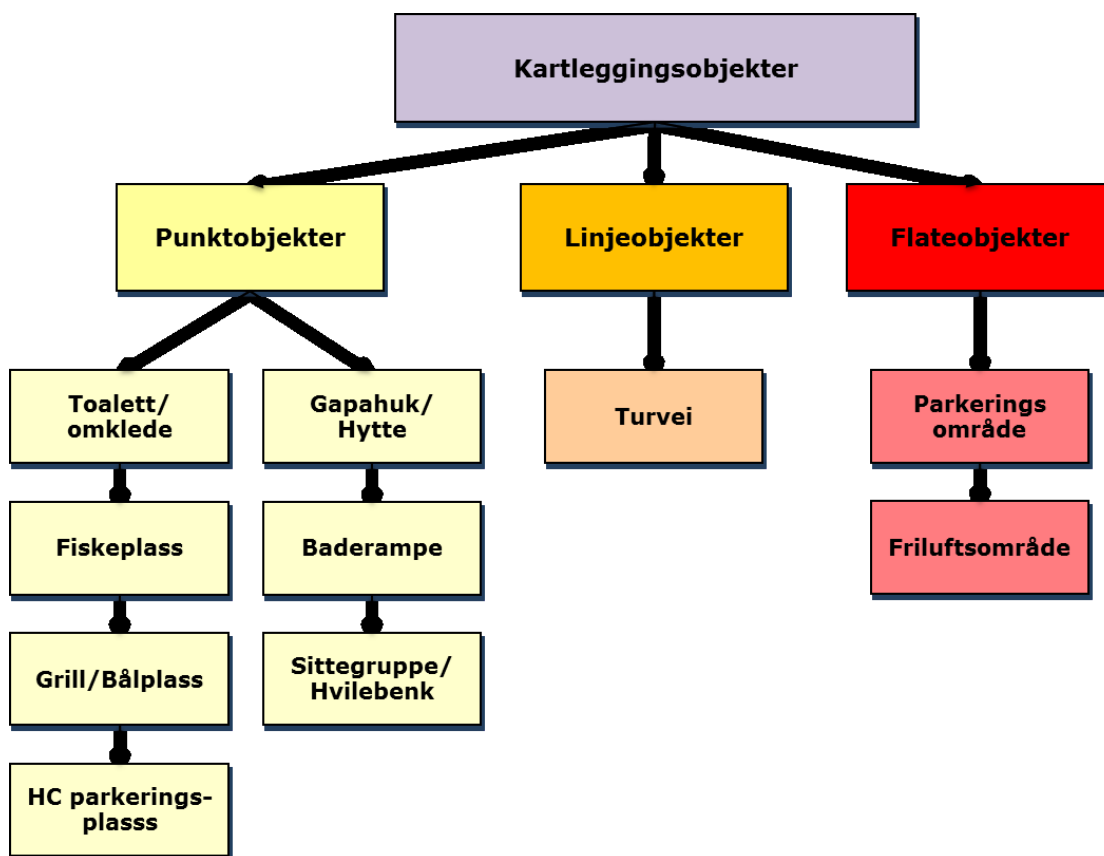
3 Kartleggingsmetode

3.1 Hva skal kartlegges?

I kartleggingsfaget benyttes ofte begrepet geografiske objekter. Dette er konkrete elementer som kan stedfestes med geografiske koordinater, så som en sti, ei hytte, en parkeringsplass, en badeplass eller et friluftsområde.

Det skilles mellom:

- Punktojekter – som registreres som et punkt i kartet, f.eks. lokalisering av en kiosk (senterpunktet for bygget)
- Linjeobjekter – som utgjør en linje i kartet, f.eks. en sti
- Flateobjekter – dvs arealer eller områder

Figur: Ulike objekttyper som kan kartlegges.

Atkomstveier, som binder sammen og fører til de ulike fasilitetene må også kartlegges som turveier. De ulike objektene som skal registreres blir nærmere presentert i kapittel **Feil! Fant ikke referansekilden.4**.

Figur: Kartet viser friluftsområde med parkeringsplass, informasjonsskilt, belyst turløype (lysløype), tilgjengelig turløype og utilgjengelig turløype, samt tilgjengelig fiskebrygge.

3.2 Mer om begreper og definisjoner

I arbeidet med kartlegging av tilgjengelighet er det en utfordring å finne riktig detaljeringsnivå. En kommune har ressurser til å utføre en detaljert kartlegging, mens en annen kommune eller organisasjon har mindre ressurser og vil kjøre en mindre detaljert kartlegging.

Kartverket har i denne veilederen lagt seg på et midlere nivå. Kartlegger en alle elementer i skjemaene vil kartleggingen gi mye informasjon. Stor detaljering vil også gi økt arbeidsmengde- og også en større byrde når kartlegging skal repeteres og databasene skal vedlikeholdes over tid.

Lik gjennomføring vil gi større grad av sammenligningsmuligheter mellom friluftsområder eller mellom registreringer gjort i ulike kommuner. Ettersom materialet også skal nyttes i statistikkproduksjon, er det viktig at metoden følges.

Rullestolbrukere

Det er mange kategorier av rullestol. Her er det valgt å kartlegge for manuell rullestol fordi det kreves mest tilrettelegging. Under kartleggingen registreres det tallverdier på det ulike objektegenskaper slik at det er mulig å indentifisere hvorfor et objekt er registret som tilgjengelig eller ikke. Det er mulig å sette opp egne applikasjoner som baserer seg på det registrerte datasett og vurderer objekter mot andre standarder eller grenseverdier.

Hvis et område skal betegnes som "Tilgjengelig", må kravene være oppfylt i henhold til alt som registreres. I enkelte tilfeller kan det være slik at et element som ble kartlagt totalt sett fungerer brukbart selv om muligens ikke registrerte egenskaper kan trekke ned tilgjengelighetsvurderingen. Dersom et område/objekt godkjennes for manuell rullestolbruker uten ledsager må man være sikker på at tiltaket fungerer!

Når det gjelder turveier er det helt nødvendig at alle kravene for rullestolbrukere overholdes på hele strekningen. Det hjelper ikke om det aller meste av traseen tilfredsstiller kravene hvis en strekning er for bratt eller har løst underlag. Konsekvensen for en rullestolbruker uten ledsager kan være katastrofal spesielt i områder med begrenset eller ingen mobildekning.

Det finnes flere typer elektriske rullestoler. Derfor er det vanskelig å sette opp grenseverdier for disse. Det finnes rullestol med god fremkommelighet i ulendt terreng og på løst underlag. På Hjelpemiddeldatabasen til NAV kan du lese mer om [Elektriske rullestoler motorisert styring utebruk](#). Databasen er basert på målinger, vurderer tilgjengelighet for **elektrisk rullestol med kombinert innen- og utendørsbruk (Typ B)**. En slik rullestol klarer mer stigning, tverfall og høyere terskler. Den er også ikke avhengig av håndlister på ramper.

Svaksynte

For synshemmede er det ledelinjer og fargekontraster som bestemmer om et område er tilgjengelig eller ikke. Med ledelinjer menes det naturlige eller opparbeidde linjer langs turveien med taktile/visuelle kanter, som gjør det mulig for svaksynte å finne fram. For vurdering av fargekontraster finnes det et bilde med komplementærkontraster (høyeste kontraster) i vedlegg 6. I tillegg er det kombinasjoner av svart/gul og rød/hvitt, som ofte blir brukt. Det er viktig å benytte kommentarfelt for å beskrive utfordringer vedrørende tilgjengelighet for svaksynte, da krav til dels kan være vanskelig å definere i et enkelt registreringsskjema

Norges Handikapforbund og Friluftsrådenes Landsforbund er enig om at de krav som framgår av registreringsskjemaet og denne veilederen skal legges til grunn for når et tiltak/element kan karakteriseres som tilgjengelig for de ulike gruppene funksjonshemmede.

De krav som er satt bygger på anbefalinger i Teknisk forskrift til Plan- og bygningsloven. I tillegg er kravene sett i sammenheng med krav stilt i arbeidet med Norsk standard (NS 11005:2011) Noe skjønn er også utvist basert på vår kompetanse og erfaring.

Overordnet klassifisering av tilgjengelighet (se også ekstern dokument)

Det eksisterer ikke noe entydig definisjon av begrepet tilgjengelighet. Tilgjengelighet blir brukt i veldig mange forskjellige sammenhenger. Grovt sett kan en si at det gjelder de muligheter en person har for å komme seg fram i et område. Denne tilgjengeligheten kan være avhengig av for eksempel fysisk avstand, eller fysiske forhold og hindringer der en beveger seg.

Kartverket har sammen med flere organisasjoner kommet fram til en enkel skala som nyttes i forbindelse med en enkel helhetsvurdering av et område, et inngangsparti eller en vei. Vurdering for veier deles gjerne opp i segmenter f.eks. der 500 m fra A til B blir vurdert å være tilgjengelig, videre 100 m fra B til C vurderes ikke å være tilgjengelig osv.. Kriteriene for vurderingen avhenger av type tiltak, objekt, fasilitet, og hvordan en oppfyller definerte minstekrav. Hvert objekt som registreres skal tilordnes en av gruppene i tabellen nedenfor. Inndelingen foretas under egenskapstype "Tilgjengelighetsvurdering".

Inndelingen er slik:

Rullestol	Tilgjengelig	Oppfyller minstekrav*) til tilgjengelighet for bevegelseshemmede, der rullestol har vært en dimensjonerende faktor.
	Vanskelig tilgjengelig	Oppfyller delvis minstekrav
	Ikke tilgjengelig	Oppfylle ikke viktige minstekrav.
	Ikke vurdert	Angivelse av bygg, veier, objekter som ikke er vurdert.

*) basert på:

NS 11005-2011,

Direktorat for byggkvalitet 2011: Veiledning til forskrift om krav til byggverk (TEK10) Husbank 2004: Bygg for alle

Vurderingen av tilgjengelighet skjer foretas manuelt gjennom kartleggeren og blir etterpå automatisk kontrollert i databasen. Denne kontrollen tester om de kartlagte objekttegenskapene (bredde, terskel, dekke, stigning, dørtype etc.) stemmer overens med tilgjengelighetsvurderingen. Dersom objekttegenskaper og vurdering er selvmotsigende tilpasses vurderingen, dvs dersom en dør med en bredde av 80cm, eller en vei med stigning 7° vurderes som «tilgjengelig» ut i feltet, endres vurderingen i databasen til «Ikke tilgjengelig» etterpå.

3.3 Utstyr

For å få til en sikker og effektiv oppmåling kreves det en del utstyr.

Android nettbrett

Nettbrett benyttes for å kartlegge objekter med en egenutviklet APP som legger objektene direkte inn i en nasjonal geodatabase. Nettbrett brukes også til å ta bilder av ulike kartlagte objekter som innganger, HC-parkeringsplasser, etc. Bildene knyttes direkte til objektene.

Digitalt vater

Dette benyttes for å måle stigning og tverrfall på veier, ramper eller oppstillingsplasser for rullestol.

Digital avstandsmåler

Avstandsmåleren kan benyttes for å måle større avstander for eks. mellom parkeringsplass til badeplass.

Målebånd

Målebånd benyttes til å måle høyde, bredde og lengde på ulike objekter, for eksempel størrelse av parkeringsplasser, høyde av rekkverk, bredde av inngangspartier m.m.

4 Kartlegging – de ulike elementene som kartlegges

Her følger en oversikt over elementer som kartlegges og deres egenskaper. Det er viktig å huske at alle objekter gjennomgår en automatisk plausibilitetsjekk i databasen.

Et eksempel:

En vei har generelt stigning på 2,5° men 4,9% på en kort strekning (<3m), noe som er tillatt. Skal veien bli klassifisert som «Tilgjengelig», må man bruke stigningsverdien 2,5°. Ellers blir den manuelle vurderingen overskrevet automatisk til «Vanskelig tilgjengelig». Er man usikker, skal veien deles opp i kortere avsnitt, der «ekstremverdier» kan registreres.

4.1 Generelle verdier

Tabell: Disse verdier skal settes **FØR** oppstart av kartleggingen av enkelte objekter!

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse/Koder	Obligatorisk
Kommune	Jevnaker	Velges før registreringer starter	Ja
Opphav	Statens kartverk	Velges før registreringer starter	Ja

Tabell: For alle objekter settes disse verdier automatisk.

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse/Koder	Obligatorisk
Registrert	16.07.2009	Dato førsteregistrering, settes automatisk	-
Oppdatert	28.11.2009	Dato siste oppdatering, settes automatisk	-

4.2 Friluftsområder

Krav og Kartlegging

Friluftsområdet tegnes inn som et polygon i kartet. Her kartlegges kun grensen av området og elementer som finnes innenfor det.

Vurderingen av tilgjengelighet gjøres senere ved de ulike elementene. Husk identifikasjonsinfo, kommentarer og forbedringstiltak.

Tilgjengeligheten til selve friluftsområdet blir ikke vurdert under kartleggingen. For at **friluftsområdet** kan anses som tilrettelagt for funksjonshemmede og kartlegging skal gjennomføres, må følgende tiltak være på plass:

For et **turområde**:

- Informasjon
- Parkering
- Turvei
- Toalett

For en **badeplass**:

- Informasjon
- Parkering
- Turvei (til badeplass)
- Adkomst til vannkant og/ eller baderampe
- Toalett

For en **fiskeplass**:

- Informasjon
- Parkering
- Turvei (til fiskeplass)
- Adkomst til vannkant og/ eller fiskebrygge
- Toalett

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse/Koder	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Navn	Nordbytangen	Navnet på friluftsområdet.	Ja
Naturbasenummer	454	Områdets nummer i naturbasen til Miljødirektoratet.	Nei
Parkeringsområde	☒ Ja ☐ Nei		Ja
HC-parkeringsplass	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Toalett	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Turvei	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Baderampe	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Fiskeplass	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Grill-/bål plass	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Sittegruppe	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Gapahuk	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Informasjon	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Annen	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Kommentar	Hele området er utmerket universelt utformet.	Mulighet til å gi en kommentar angående friluftsområdet.	Nei
Forbedringsforslag			Nei

4.3 Informasjon (ingen vurdering via kartlegging)

Informasjon omfatter alt fra skilting av toalett til kart over turveier og mulige baderamper, fiskeplasser etc. Behovet for belysning, kart og merking skal vurderes utfra friluftsområdets beskaffenhet (antall objekter, størrelse på området osv).

Informasjonen skal:

- Bidra til å gi god oversikt over friluftsområdet
- Være tydelig og logisk og gjøre det lett å finne fram
- Benytte flere virkemidler (taktile, visuelle og auditive) som gir alternative former for nødvendig informasjon
- Skal plasseres og utformes slik at det ikke hindrer allmenn ferdsel
- Skal plasseres godt synlig og logisk.

De som kartlegger skal vurdere om informasjonen er logisk og forståelig.

I tillegg må tilgjengelig informasjon for rullestolbruker oppfylle følgende krav:

- Ha en horisontal flate med et fast dekke på minst 160 cm x 160 cm slik at man kan komme tett inn til den.
- Ha senterlinjen mellom 140 cm til 160 cm over sommerterreng.
- Underkanten av skiltet skal minst være 70 cm over sommerterreng
- Tavlen bør helle forover

For synshemmede må tilgjengelig informasjon:

- Ikke ha en blank overflate
- Ha høy kontrast
- Ha store bokstaver
- Ha opphøyde bokstaver og symboler minst 1 mm over bakgrunnen

Der belysning brukes, skal den være blendfri og refleksfri.

4.4 Parkeringsområder

Krav og Kartlegging

Parkeringsområder tegnes inn som et polygon i kartet. Ingen særskilte krav til p-plasser for synshemmede utover at det skal være reservert p-plass for funksjonshemmede. Område med HC-plass(er) bør ligge nærmest toalettet, informasjonstavler etc..

Reservert plass

Det skal være skiltet og oppmerket minst 1 parkeringsplass for funksjonshemmede, på store områder 5% av total antall plasser. De enkelte HC parkeringsplassene må være tilgjengelige.

Dekke

Parkeringsplasser bør være tilnærmet "flate", spesielt viktig for områder som skal brukes av rullestolbrukere uten ledsager. Underlag skal være fast, ikke nødvendigvis asfalt, men fast og drenert uten sølepytter og hull (Høydedifferens <2 cm, sprekker <1 cm. Det skal ikke være kanter (mot fortau, overgang til turvei, bru e.l.) over 2 cm.

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse/Koder	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Kapasitet personbiler	30	Antall parkeringsplasser for vanlige personbiler.	Ja
Kapasitet UU	2	Antall parkeringsplasser som er reservert for handikappede.	Ja
Årstidsbruk	Sommerbruk	1. Ikke valgt 2. Helårsbruk 3. Sommerbruk 4. Vinterbruk	Ja
Dekke	Fast	1. Ikke valgt 2. Fast 3. Løst	Ja
Dekke tilstand	Jevnt	1. Ikke valgt 2. Jevnt 3. Ujevnt	Ja
Kommentar		Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag	Markeringene for HC-parkeringsplasser er dårlig synlige og bør fornyes.	Mulighet til å gi et forbedringsforslag	Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

4.5 HC-parkeringsplass

Krav og Kartlegging

Parkeringsplasser tegnes inn som et punkt i kartet.

Følgende kravene må oppfylles:

- Parkeringsplasser må ligge nærmest til fasiliteter i friluftsområdet dvs informasjonstavler/skilter, toaletter og utgangspunktet for turløyper.
- En tilgjengelig parkeringsplass må være tydelig skiltet og merket.
- Parkeringsplasser skal dimensjoneres med 450 cm x 600 cm
- Hvis parkeringsplassen tilhører et friluftsområdet med belysning (f eks. lysløyper), skal også parkeringsplassen ha belysning.
- Hvis HC parkeringsplassen er avgiftspliktig, skal betalingsautomat plasseres ved HC-parkeringsplassene. Betalingsautomaten skal ha en betjeningshøyde for tablåer fra 80 cm til 110 cm over terrengnivået. Det skal være et hinderfritt horisontalt manøvreringsareal foran automaten med plass til en sirkel som har en diameter på minst 160 cm.

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse/Koder	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Skiltet	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om HC-parkeringsplassen er skiltet.	Ja
Merket	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om HC-parkeringsplassen er merket.	Ja
Bredde	450	Minste bredde i cm uten desimaltall.	Ja
Lengde	600	Minste lengde i cm uten desimaltall.	Ja
Avstand fasilitet		Avstand til nærmeste fasilitet i m uten desimaltall	Ja
Avgift	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om HC-parkering er avgiftspliktig.	Ja
Automat høyde	110	Høyden måles til den øverste knappen eller myntinnkastet og i cm uten desimaltall.	Nei
Tilgjengelig automat	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om parkeringsautomaten er tilgjengelig.	Nei
Kommentar		Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag			Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

4.6 Turvei

Krav

For bruker av manuelle rullestoler er kravene til maksimum stigning og underlag absolutte og gjelder hele den aktuelle strekningen.

For synshemmede skal kravene til føringskant og fri høyde være oppfylt.

Stigning og Tverfall

- For manuelle rullestoler skal stigningen ikke være større enn 2,9°.
- På kortere strekninger (maks. 3 m) kan stigningen være på 4,9°.
- Ved stigningen > 2,9° må veien også ha hvilerepos og/ eller rekkverk. Et tilgjengelig hvilerepos skal være plan på min. 1,6x1,6m (§8-6 i TEK10) og må anlegges hver 25 m.
- Tverrfallet skal være høyest på 2,9°.

Tabell: Oversikt over stigningskrav

Type	Stigning °	Stigning %	Stigningsforhold	Videre krav
Rullestol manuell: - lange strekninger	2,9°	5%	1:20	
Rullestol manuell: - korte strekninger (<3m)	>2,9° - 4,9°	>5% - 8,3%	>1:20 - 1:12	Kreves hvilerepos og/ eller rekkverk
Elektrisk rullestol:	4,9° - 5,7°	8,3% - 10%	1:12 - 1:10	

Bredde

Krav til minimum bredde av turveier er også avhengig av bruksintensitet og antall hvile-/møteplasser.

Tabell: Krav til møteplass i avhengighet av bruksintensitet og veibredde

Bruksintensitet	Krav veibredde	Krav møteplass
Høy	180 cm generelt	Bredde 140 cm = hver 50 m Bredde 120 m = hver 25 m
Middel	140 cm	Hver 50 m
Lav	120 cm	Hver 50 – 100 m

Minimum bredde på turveier med høy bruksintensitet er >180 cm for rullestolbrukere. Når bredden på turveien er gjennomgående under 180 cm, skal det jevnlig være møteplasser. Avvik på korte strekninger f.eks. pga. topografi, en sitteplass eller ujevnhet i veiunderlag kan aksepteres, men veien må ha minst 90 cm bredde (minstebredde for rullestol).

Sperrebom

De skal ha en passasjebredde på minst 90 cm, en minsteavstand på 140 cm mellom flere bommer og tydelig kontrast til omgivelsene.

Fri høyde

Det skal være fri høyde 225 cm. For synshemmede er det viktig at greiner og takutspring som kan forårsake kollisjon ikke kommer inn på gangstier.

Underlag

- Underlaget i turveier må være fast og jevnt uten nivåforskjeller > 2 cm. Dette må ikke nødvendigvis være asfalt eller betong, men kan også være tettpakket fin grus, naturstein eller tre (pass på >1 cm plankeavstand = ujevnt).
- Gangbaner av tre skal i tillegg ha rekkverk og/ eller sidelengs stoppekant.
- For rullestolbrukere må absolutt hele strekningen ha fast overflate.
- Veien må være godt drenert slik at den også er tilgjengelig under våte forhold.

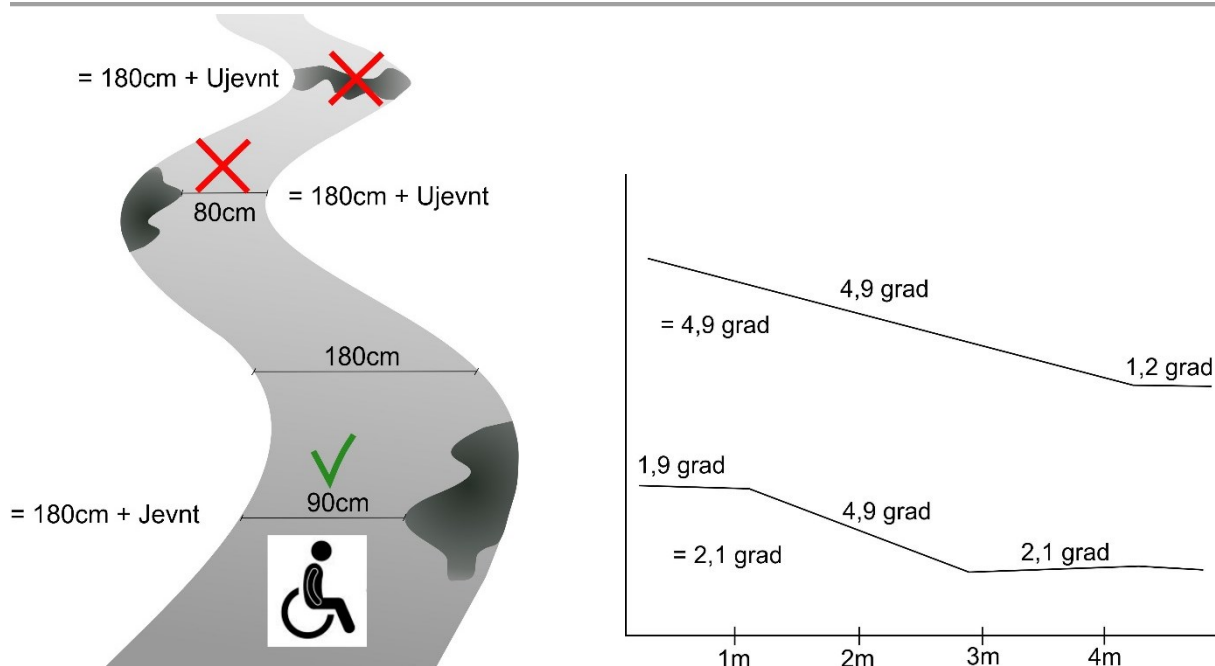
Figur: Grusvei, traktorvei og sti (fra venstre til høyre).

Føringskant

For synshemmede er det krav om sammenhengende og tydelig føringskant. Det kan være for eksempel liggende trestammer, steinkanter eller en tydelig og gjennomgående overgang mellom fast sti og vegetasjon.

Kartlegging

Det anbefales at turløypa deles inn i ulike segmenter dersom kvaliteten på løypa er varierende med hensyn til tilgjengelighet. Hvis store deler av løypa har god standard, og ligger innenfor kravene, så digitaliseres denne delen i ett segment og fylles ut med godkjente verdier i skjemaet. Skulle derimot deler av løypa feile på ett eller flere krav, så må dette digitaliseres som et eget linjesegment hvor en fyller ut og dokumenterer verdier som ikke ligger innenfor gjeldende krav. Det bør utvises skjønn ved denne inndelingen. Målet er at man lett kan lokalisere feilene, uten å ende opp med for mange korte veistykker. Det er ikke nødvendig å opprette et nytt linjesegment bare fordi stigningen endrer seg. Så lenge stigningen holder seg innenfor gjeldende krav, så holder det å angi minstekrav. Pass på at verdiene og tilgjengelighetsvurderingen passer sammen og bruk sunn fornuft. En vei med 10° stigning kan ikke vurderes som tilgjengelig eller vanskelig tilgjengelig. Dersom en vei har et kort avsnitt (<3 m) med stigning av 4° men resten er $<2,9^\circ$ så bruk den lavere verdien for å signalisere at veien er tilgjengelig og at den høyere verdien beveger seg innenfor kravene til tilgjengelighet. Men dersom avsnittet med 4° er >3 m, så må den verdien benyttes ettersom veien da ikke oppfyller kravene til tilgjengelighet (se bildet nedenfor). Et annet eksempel er avvik fra bredde. Det er viktig at veien er generelt 180 cm bred, men mindre avvik pga. stein eller korte innsvinginger er ingen problem så lenge bredden ikke blir mindre enn 90cm. Bakgrunnen for kravet om 180 cm, er at to rullestoler kan kjøre forbi hverandre, men det kreves ikke at de kan gjøre dette over absolutt hele strekningen, bare på mesteparten av strekningen. Dersom dette er garantert kartlegges veibredde 180cm, men dersom veien blir under 90cm bred, er det ikke nok plass til en rullestol og veien må kartlegges med den verdien. I dette tilfelle blir veibredden en utelukkende egenskap og avgjørende for vurderingen (se bildet nedenfor).

Figur: Bildene viser hvordan målinger brukes til å gjenspeile tilgjengeligheten.

Husk! Også atkomstveier til de forskjellige objektene som fiskeplass, baderampe, toalett, sittebenk, grillplass og gapahuk kartlegges som turvei.

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse/Koder	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Veitype	Sti	1. Ikke valgt 2. Asfaltert vei 3. Gang/Sykkelsti 4. Skiløype 5. Grusvei 6. Sti 7. Traktorvei	Ja
Spesialfottyperute	Annet	1. Ikke valgt 2. Historisk ferdselsrute 3. Kultursti 4. Kyststi 5. Natursti 6. Trimløype 7. Annet	Nei
Årstidsbruk		1. Ikke valgt 2. Helårsbruk 3. Sommerbruk 4. Vinterbruk	Nei
Sperrebom	☐ Ja ☒ Nei		Ja
Sperrebom tilgjengelig	☒ Ja ☐ Nei		Ja
Veidekke	Fast	1. Ikke valgt 2. Fast 3. Løst	Ja

Veidekke tilstand	Jevnt	1. Ikke valgt 2. Jevnt 3. Ujevnt	Ja
Møte-/Hvileplass	☐ Ja ☒ Nei	Kryss av om det er hvile- eller møteplass(er).	Ja
Antall tilstrekkelig	☐ Ja ☐ Nei	Møter antall hvile-/møteplasser kravene utfra stigning og bredde?	Ja
Belysning	Delvis belyst	1. Ikke valgt 2. Belysning 3. Delvis belyst 4. Ikke belysning	Ja
Bredde	205	Minste bredde oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Stigning (grad)	4,9	Stigning/fall i kursretningen oppgis i grad med ett desimaltall.	Ja
Tverrfall (grad)	1	Stigning/fall på tvers av kursretningen oppgis som grad med ett desimaltall.	Ja
Fri høyde	>225	>225 cm <225 cm	Ja
Ledelinje/Føringskant	Taktil	1. Ingen 2. Taktil 3. Visuell 4. Ikke valgt	Ja
Ledelinje Kontrast	Mindre god	1. Ikke vurdert 2. God 3. Mindre god 4. Dårlig	Ja
Kommentar	Bevegelse: Litt bratt enkelte steder, men over veldig kort avstand. Syn: Kontrast- ikke så god. Enkelte partier hvor jordbunnen er ganske svart, noe som gir liten kontrast til våt asfalt	Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag	Forbedre kontrast gjennom kantsteiner	Mulighet til å gi et forbedringsforslag	Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja
Tilgjeng.-vurd. Synshemmede	Vanskelig tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

4.7 Ramper

Ramper brukes for å forbinde nivåforskjeller mellom gangadkomst og forskjellige objekter. I friluftsområder blir de vanligvis brukt for å gjøre innganger til toaletter, badeplasser og fiskeplasser tilgjengelige for rullestolbrukere. På grunn av at ramper finnes på mange forskjellige objekttyper bli kravene gjennomgått her, men kartleggingen av dem skjer i forbindelse med selve fasiliteten. Mange krav (stigning, tverrfall, underlag) tilsvarer kravene for turveier.

Ramper skal utformes slik at:

- Bredde er minst 90 cm
- Terskelhøyde $\leq 2,5$ cm for manuelle rullestoler
- Stigningen ikke skal være brattere enn $2,9^\circ$. På korte avsnitt og dersom total lengde på rampen er under 3 m, kan stigningen være brattere, men ikke brattere enn $4,9^\circ$.
- Ramper skal ha sammenhengende håndlister i to høyder, 65–75 cm og 85–95 cm på begge sider.
- Håndlisten skal være avrundet og avslutningen skal være utformet slik at hekting unngås.
- Håndlisten skal plasseres ca. 5 cm fra eventuell vegg og skal utformes sånn at de er lette å gripe rundt.
- Før og etter rampen skal det være et horisontalt, hinderfritt areal på minst 160 cm x 160 cm;
- Ramper skal ha sidekanter (hjulvern/støttekant) på minst 10 cm for å sikre at rullestoler, rullatorer og barnevogner holdes på rampen.
- For synshemmede skal toppen av rampen og håndlistene merkes med en kontrastfarge

Kravene til stigning, bredde og tilgjengelighet av håndlister er utelukkende for rullestolbrukere.

Resten av kriteriene inngår den helhetlige vurderingen av rampen og vurderingen av kontrast for synshemmede.

Det finnes en forskjell mellom en rampe, en skråning foran inngangen og en terskelbro. En skråningen (figur i midten) kartlegges også som Rampe, men kravene til tilgjengelighet er litt annerledes.

Skråningen skal utformes slik:

- Krav til terskel og kontrast tilsvarer krav til ramper
- Lengde < 3 m
- Bredde er større enn selve døren slik at rullestolbrukeren kan bevege seg på dem og har nok plass til å rekke manøverknappe eller dørhåndtak, spesielt dersom det mangler håndlist og/eller stoppkant, > 100 cm
- Stigningen $< 4,9^\circ$

Figur: Terskelbro til venstre, skråningen (kartlegges som rampe) i midten og rampe på høyre.

4.8 Toalett og omkleddningsrom

Krav og kartlegging

For rullestolbruker må alle krav til adkomst, størrelse og innredning fullt ut være tilfredsstillende. For synshemmede skal kravene til skilting, kontraster (se vedlegg 6) og belysning være oppfylt.

Adkomst

- Adkomstvei kartlegges som turvei (Se turvei mht. krav)
- Pass på at det ikke er kanter/terskel >2,5 cm i overgangene turvei – rampe – toalett som vanskelig-/umuliggjør adkomst.
- For rullestolbrukere uten ledsager må det være tilstrekkelig stort og flatt snuareal 160 cm x 160 cm utenfor døra og mulig å åpne døra fra rullestol.
- Dørhåndtak må være lett å betjene og 85 cm over gulv
- Det skal være skilting til toalettet, så sant ikke plassering gjør det unødvendig, og på skiltet bør det angis hvilke grupper funksjonshemmede toalettet er tilpasset.
- Dørbredde $\geq$ 90 cm

Innredning

- Fri høyde under servant minst 67 cm, høyde overkant 80 - 85 cm.
- Speil, såpe og tørkerull som kan brukes av både stående og sittende, nedre kant 90 cm over gulv.
- Utadslående dør og ekstra bøylehåndtak på innsiden av døren, på hengslesiden, 85 cm over gulv.

WC

Standard mål på toalett fremkommer av tegningen på neste side. Dersom man velger enkeltsidig toalett, må det være et speilvendt toalett i tillegg. Dette fordi mange bare kan forflytte seg fra en side.

- Fri snusirkel innvendig 160 cm x 160 cm
- Passasjebredde mellom toalett og vask 90 cm
- 90 cm fritt sideareal på begge sider av toalettet
- Nedfellbare armstøtter på begge sider, høyde 80 cm.
- Toaletttrull på armstøtten.

Omkleddningsrom

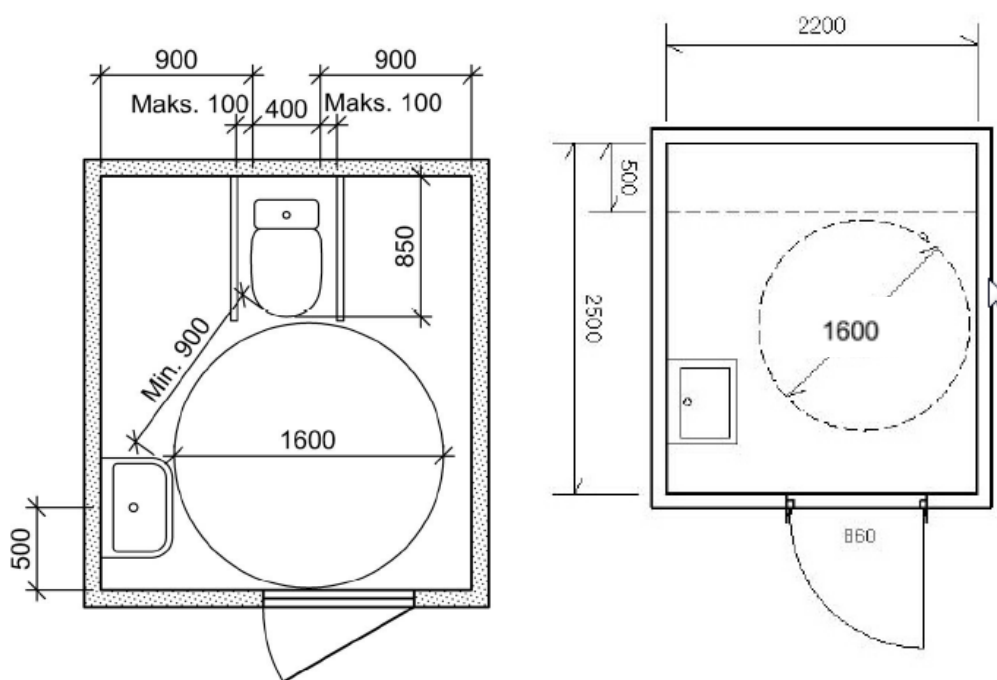
Småting som manglende klesoppheng og upraktisk møblering kan vanskeliggjøre besøket. Omkleddningsrom kan inneholde benker/bord/stoler Pass på at kravene til snusirkel 160 cm x 160 cm opprettholdes selv om rommet "møbleres". Snusirkelen, benk(er) og høyden på benkene er minimumkrav.

- Høyde på sittebenker min. 48 cm
- Høyde skuffer/ hyller/ rekker: 40 cm - 110 cm

Toalettet/omkleddningsrommet godkjennes ikke dersom det ved registrering er lagret annet utstyr der som gjør at minimumsmålene ikke holdes – benytt kommentarfelt.

Kontraster og belysning

For at toaletter skal kunne markeres som tilgjengelige for synshemmede, må kontraster mellom dør og dørkarm, mulig markering (piktogrammer) og belysning være tilstrekkelig (se vedlegg 6).

Figur: Toalett (venstre, kilde: NS 11005:2011 og Omkledningsrom (høyre, kilde: Norges Handikapforbund Trøndelag & Friluftsrådernes Landsforbund 2007).

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Byggtype	Toalett	Toalett Toalett/ omkleddning Omkledning	Ja
Rampe	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om det finnes en rampe.	Ja
Rampe bredde	90	Minste bredde oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Rampe stigning (grad)	2,9	Stigningen oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja
Håndlist	Begge sider	1. Høyre side (sett mot inngang) 2. Venstre side (sett mot inngang) 3. Begge sider 4. Mangler	Ja
Håndlisthøyde_1	90	Høyden på den øverste håndlisten oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Håndlisthøyde_2	70	Høyden på den nederste håndlisten oppgis i cm uten desimaltall.	Nei
Rampe terskel	2	Terskelhøyden oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja
Rampe tilgjengelig	Tilgjengelig	Her inngår også krav til	Ja

		stigningen, lengde, hvilesteder	
Dørtype	Slag ut	1. Ikke valgt 2. Slagdør inn 3. Slagdør ut 4. Skyvedør 5. Karusell	Ja
Døråpner	Manuell	1. Manuell 2. Halvautomatisk 3. Automatisk	Ja
Bredde inngang	95	Minste bredde i cm uten desimaltall.	Ja
Kontrast inngang	Dårlig	1. Ikke vurdert 2. God 3. Mindre God 4. Dårlig	
Terskel høyde	1,6	Terskelhøyden oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja
Diameter snusirkel	160		Ja
Belysning	☐ Ja ☒ Nei		Ja
Omkledning tilgjengelig	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Ikke tilgjengelig 3. Ikke vurdert	Ja
Servant tilgjengelig	Tilgjengelig		Ja
WC tilgjengelig	Tilgjengelig		Ja
Kommentar	-	Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag	-	Mulighet til å gi et forbedringsforslag	Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja
Tilgjeng.-vurd. Synshemmede	Ikke tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

4.9 Gapahuk/hytte

Krav og Kartlegging

For rullestolbrukere må krav til bredde på inngang, terskelhøyde og tilstrekkelig plass til rullestolen inne i gapahuken være oppfylte.

For synshemmede er det viktig at overkant av gapahuken (åpningen) har tydelig kontrast.

Adkomst

Adkomstvei kartlegges som turvei (Se turvei mht. krav)

Bygg

- Åpningen/inngangen må ha en høyde på minst 150 cm
- Åpning lavere enn 225 cm må ha kontrastmerking på øvre kant
- Terskel $\leq 2,5$ cm
- Underlag må være fast, plant og jevnt
- Snusirkel inne må være ≥ 160 cm
- Rullestolbrukere må kunne komme inn i gapahuken og skal kunne bruke et eventuelt bord eller sittegruppe (se krav for sittegruppe, bruk kommentarfelt)

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Rampe	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om det finnes en rampe.	Ja
Rampe bredde	90	Minste bredde oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Rampe stigning (grad)	2,5	Stigning oppgis i cm med ett desimaltall	
Håndlist	Begge sider	1. Høyre side (sett mot inngang) 2. Venstre side (sett mot inngang) 3. Begge sider 4. Mangler	Ja
Håndlisthøyde_1	90	Høyden på den øverste håndlisten oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Håndlisthøyde_2	70	Høyden på den nederste håndlisten oppgis i cm uten desimaltall.	Nei
Rampe terskel	0	Høyden oppgis i cm med ett desimaltall	Ja
Rampe tilgjengelig	Tilgjengelig	Her inngår også krav til stigningen, lengde, hvilesteder	Ja
Bredde inngang	90	Bredden oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja
Høyde inngang	200	Høyden oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja

Terskelhøyde	2,5	Høyden oppgis i cm med ett desimaltall	Ja
Kontrast inngang	God	1. Ikke vurdert 2. God 3. Mindre god 4. Dårlig	Ja
Diameter snusirkel	160	Størrelsen vurderes og oppgis i m2 uten desimaltall.	Ja
Dekke	Fast	1. Ikke valgt 2. Fast 3. Løst	Ja
Dekke tilstand	Jevnt	1. Ikke valgt 2. Jevnt 3. Ujevnt	Ja
Kommentar	-	Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag	-	Mulighet til å gi et forbedringsforslag	Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja
Tilgjeng.-vurd. Synshemmede	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

4.10 Grill-/bål plass

Krav og kartlegging

For rullestolbrukere er det absolutte krav til at rullestol kan komme inntil grill-/bål plass og at det finnes en plan og tilstrekkelig stor oppstillingsplass.

Det finnes ingen absolutte krav for synshemmede.

Adkomst

Adkomstvei kartlegges som turvei (Se turvei mht. krav)

Grill-/bål plass

- Underlaget må være flatt, fast og jevnt for rullestolbrukere
- Helning $\leq 2,9^\circ$ (Helning beskriver planet hvor rullestol kan plasseres)
- Det er en fordel med opphøyd grillplass.

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Type	Bål plass	1. Grillplass 2. Bål plass 3. Grill-/bål plass	Ja
Dekke	Fast	1. Ikke valgt 2. Fast 3. Løst	Ja
Dekke tilstand	Jevnt	1. Ikke valgt 2. Jevnt 3. Ujevnt	Ja
Helning (grad)	1	Stigning/fall i kursretningen oppgis i grad med ett desimaltall.	Ja
Kommentar	-	Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag	-	Mulighet til å gi et forbedringsforslag	Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

4.11 Sittegruppe/hvilebenk

Krav og Kartlegging

For rullestolbrukere er det absolutte krav til at rullestol kan trille helt inntil bordplaten.
Ingen krav for synshemmede.

Adkomst

Adkomstvei kartlegges som turvei (Se turvei mht. krav)

Sittegruppe

- For rullestolbrukere er det et krav at det skal være fri tilgang fram til sittegruppe.
- Bord skal ha en fri høyde på minst 67 cm, utstikk av bordplate minst 50 cm. Utstikket kan være enten på langsiden eller kortsiden av bordet.

- Underlaget må være flatt, fast og jevnt for rullestolbrukere
- Helning $\leq 2,9^\circ$ (Helning beskriver planet hvor rullestol kan plasseres)

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Dekke	Fast	1. Ikke valgt 2. Fast 3. Løst	Ja
Dekke tilstand	Jevnt	1. Ikke valgt 2. Jevnt 3. Ujevnt	Ja
Helning (grad)	1	Stigning/fall i kursretningen oppgis i grad med ett desimaltall.	Ja
Høyde bord	67	Høyden oppgis i cm med ett desimaltall.	Nei
Utsikk bord	50	Høyden oppgis i cm med ett desimaltall.	Nei
Kommentar	-	Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag	-	Mulighet til å gi et forbedringsforslag	Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

4.12 Fiskeplass

Krav og kartlegging

For rullestolbrukere er det absolutte krav til rampe, snuplass og stoppkant.

Synshemmede har behov for rekkverk og markeringer av kanter.

Adkomst

Adkomstvei kartlegges som turvei (Se turvei mht. krav)

Brygge

- Rampe ved overgang land – brygge (se 4.7 Rampe)
- Brygga må ha tilstrekkelig stort område til at rullestol kan snu (diameter 160 cm) og stoppkant som er minimum 10 cm høy. Bredden mellom bordene (plankene) må ikke overstige 1 cm.
- For godkjenning i forhold til synshemmede, må det vurderes om det er tilstrekkelig med kontraster, rekkverk m.v. til at det ikke er fare for å falle utenfor brygga.

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Flytebrygge	☐ Ja ☒ Nei	Kryss av om det er flytebrygge.	Ja
Rampe	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om det finnes en rampe.	Ja
Rampe bredde	90	Minste bredde oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Rampe stigning (grad)	2,5	Stigning oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja
Håndlist	Begge sider	1. Høyre side (sett mot inngang) 2. Venstre side (sett mot inngang) 3. Begge sider 4. Mangler	Ja
Håndlisthøyde_1	90	Høyden på den øverste håndlisten oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Håndlisthøyde_2	70	Høyden på den nederste håndlisten oppgis i cm uten desimaltall.	Nei
Rampe terskel	0	Terskelhøyde oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja
Rampe tilgjengelig	Tilgjengelig	Her inngår også krav til stigningen, lengde, hvilesteder	Ja
Dekke	Fast	1. Ikke valgt 2. Tre 3. Fast 4. Løst	Ja
Plankeavstand	1	Avstand oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja

Dekke tilstand	Jevnt	1. Ikke valgt 2. Jevnt 3. Ujevnt	
Diameter snusirkel	159	Diameter oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja
Rekkverk	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om det er rekkverk.	Ja
Stoppkant	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om det er stoppkant.	Ja
Stoppkanthøyde	10	Avstand oppgis i cm med ett desimaltall.	Ja
Kommentar	-	Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag	-	Mulighet til å gi et forbedringsforslag	Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja
Tilgjeng.-vurd. Synshemmede	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

4.13 Baderampe

Krav og kartlegging

For rullestolbrukere uten ledsager er kravene absolutte til stigning og håndlister.
Synshemmede har i tillegg behov for rekkverk og markeringer av kanter

Adkomst

Adkomstvei kartlegges som turvei (Se turvei og rampe mht krav)

Rampe

Stigning maks 2,9° for rullestolbrukere uten ledsager. Underlaget må være fast, jevnt og må ha god friksjon (glidemotstand). Det skal være to sett med håndlister på begge sider, høyde mellom 65 og 95 cm. Bredde på rampen skal være > 90 cm.

Egenskap	Eksempel	Beskrivelse	Obligatorisk
Ta et bilde		Ta bilde med nettbrett	Ja
Rampe	☒ Ja ☐ Nei	Kryss av om det finnes en rampe.	Ja
Rampe bredde	90	Minste bredde oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Rampe stigning (grad)	2,5	Stigning oppgis i cm med ett desimaltall	
Håndlist	Begge sider	1. Høyre side (sett mot inngang) 2. Venstre side (sett mot inngang) 3. Begge sider 4. Mangler	Ja
Håndlisthøyde_1	90	Høyden på den øverste håndlisten oppgis i cm uten desimaltall.	Ja
Håndlisthøyde_2	75	Høyden på den nederste håndlisten oppgis i cm uten desimaltall.	Nei
Rampe terskel	0	Oppgis i cm uten desimaltall.	
Rampe tilgjengelig	Tilgjengelig	Her inngår også krav til stigningen, lengde, hvilesteder	Ja
Kommentar	-	Mulighet til å gi en kommentar.	Nei
Forbedringsforslag	-	Mulighet til å gi et forbedringsforslag angående parkeringsområdet.	Nei
Tilgjeng.-vurd. Rullestol	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja
Tilgjeng.-vurd. Synshemmede	Tilgjengelig	1. Tilgjengelig 2. Vanskelig tilgjengelig 3. Ikke tilgjengelig 4. Ikke vurdert	Ja

5 Kilder, lenker, litteraturliste

Direktorat for byggkvalitet 2011: Veiledning til forskrift om krav til byggverk (TEK10).

Publikasjonsnummer: HO-2/2011. <http://dibk.no/no/BYGGEREGLER/Gjeldende-byggeregler/Veiledning-om-tekniske-krav-til-byggverk/>

Miljødirektoratet: Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder, Veileder M-98

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/2014/Mai-20141/Kartlegging-og-verdsetting-av-friluftslivsomrader/>

Direktoratet for naturforvaltning 2003: Friluftsliv for funksjonshemmede. Anbefalinger om tiltak for å bedre funksjonshemmedes muligheter til friluftsliv. DN Utredning 2003-4.

<http://www.universell-utforming.miljo.no/Bibliotek/uteomrader/friluftsliv-for-funksjonshemmede-anbefalinger-om-tiltak-for-a-bedre-funksjonshemmedes-muligheter-til-friluftsliv>.

Friluftsrådenes Landsforbund og Fylkesmannen i Oppland 2008: Kartlegging av tilgjengelighet til offentlig sikrede friluftsområder i Oppland. Rapport - utarbeidet av Friluftsrådenes Landsforbund for Fylkesmannen i Oppland.

Husbanken 2004: Bygg for alle - Temaveiledning om universell utforming av byggverk og uteområder. Publikasjonsnummer: HO-3/2004

Nordland fylkeskommune Fylkesrådet for funksjonshemmede 1995: Tilrettelegging for funksjonshemmede i friluftsområder. Idéer og veiledning.

Norges Handikap Forbund – Agder 2012: Stier å stole på. Friluftsliv – de viktige detaljene. http://www.ryfri.no/getAttachment?ARTICLE_ID=3026&ATTACHMENT_ID=3309.

Norges Handikapforbund 2011: Universell utforming og likestilling. Tilgjengelig bygg og uteområder.

Norges Handikapforbund Trøndelag & Friluftsrådenes Landsforbund 2007: Veileder til registreringsskjema_kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming av friluftsomraader. <https://www.stfk.no/upload/Rolle%20webredakt%C3%B8rer/Vedlegg-registreringsskjema.pdf>

Standard Norge & Deltasenteret, Sosial- og helsedirektoratet 2006: Tilgjengelige turistmål – sjekkpunkter for nedbygging av fysiske barrierer. Rapport, Standard Norge. http://www.cultureforall.info/doc/checklistor/sjekkpunktliste_tilgjengelige_turistmal.pdf .

Standard Norge 2011: Ny Norsk Standard for Uuniversell utforming av opparbeidete uteområder – Krav og anbefalinger. - NS 11005-2011

Statens kartverk og Høyskolen i Gjøvik 2008: Veileder for kartlegging av tilgjengelighet i uteområder.

Statens Vegvesen 2012: Universell utforming av rasteplasser/utsiktspunkt. Hefte.

http://www.vegvesen.no/attachment/561852/binary/905925?fast_title=Universell+utforming+av+rasteplasser+og+utsiktspunkt.pdf.

Tilgjengelighetssiden til Kartverk: <http://www.kartverket.no/tilgjengelighet>

Kartverket 2007: Veileder for kartlegging av tilgjengelighet i uteområder. Utarbeidet som del av prosjektet - Registrering og dokumentering av universell utforming med GIS som verktøy. Statens kartverk i samarbeid med Erling Onstein, Høyskolen i Gjøvik.

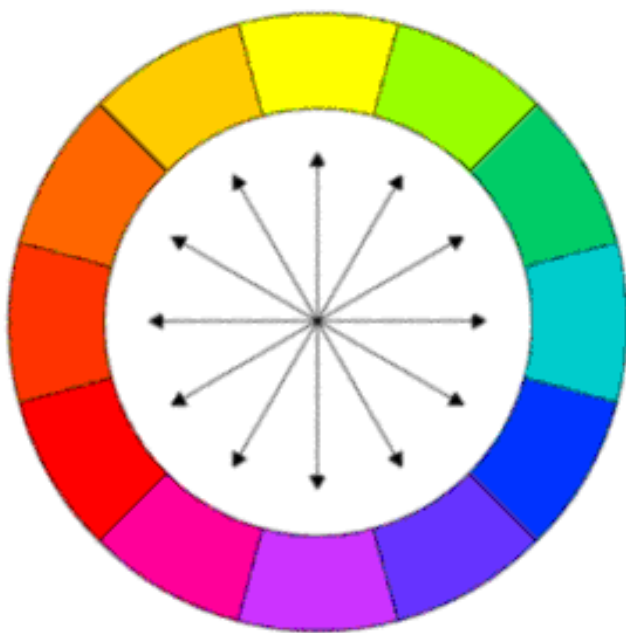
http://www.statkart.no/Documents/Kart/Geodatasamarbeid/Universell%20utforming/5_VeilederUU_KartleggingavUTEOMR%c3%85DER.pdf.

6 Vedlegg: Kontrast

God - kombinasjon av fargekontrast og ulike lyshetsgrad

Mindre god - kontrast av enten ulike farger eller ulike lyshetsgrad

I bildet nedenfor vises komplementærkontraster som har høyest kontrast. I tillegg er svart/gul eller rød/hvitt kontrast veldig synlig.

Bilde: Komplementærfarger har høyest kontrast